

Raadplegingsdocument

Ontwerp-Nadere voorschriften permanente educatie

17 september 2025

Reageren kan tot en met 15 oktober 2025

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

1. Inleiding

Met ingang van 1 januari 2026 introduceert de NBA haar doorontwikkelde PE-beleid. PE-beleid dat tot stand is gekomen na uitgebreide consultatie van de leden: onder andere via een enquête, rondgang langs de Afdelingen en tijdens de Verenigingsconferentie 2025. Voordat de NBA dit aangepaste PE-beleid kan uitrollen moeten eerst de Nadere voorschriften permanente educatie worden aangepast en na raadpleging van de leden worden vastgesteld door het bestuur. De ontwerp-nadere voorschriften en de toelichting hierop heeft de NBA op 17 september gepubliceerd, tegelijk met dit raadplegingsdocument.

Reageren op ontwerp-Nvpe

De NBA nodigt leden van harte uit te reageren op de ontwerp-Nvpe 2026 en op de vragen die in dit raadplegingsdocument zijn opgenomen. Reacties kunnen tot en met 15 oktober worden ingediend via pe@nba.nl.

De ontvangen input kan leiden tot aanpassingen van de nadere voorschriften en gebruikt de NBA ook om de communicatie over het aangepaste PE-beleid zo goed mogelijk te laten aansluiten op de behoefte van de leden. Insteek hierbij is dat leden weten wat er van hen wordt verwacht en wat zij van de NBA mogen verwachten.

Publiceren reacties

De NBA vindt het belangrijk om transparant te zijn over de ontvangen reacties met betrekking tot wijzigende regelgeving. Daarom vragen wij om bij indiening van reacties aan te geven of we deze wel of niet (met naam afzender) mogen publiceren op de website van de NBA. Voor onze interne verwerking ontvangen wij graag een Word-versie van uw reactie.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 van dit raadplegingsdocument bevat achtergrondinformatie over de belangrijkste wijzigingen. Deze wijzigingen worden verder toegelicht in hoofdstuk 3 en gekoppeld aan specifieke vragen.

2. Achtergrond

Sinds 2021 kent het accountantsberoep in Nederland een op output gericht systeem voor permanente educatie (PE). Dit systeem biedt accountants de vrijheid hun eigen leertraject vorm te geven, afgestemd op hun professionele praktijksituatie. Belangrijk onderdeel hiervan is een jaarlijks op te stellen PE-portfolio waarin accountants aangeven wat ze hebben gedaan en geleerd.

In 2024 heeft de NBA het PE-systeem geëvalueerd en ideeën opgehaald. Deze input vormt mede de basis voor de verdere doorontwikkeling van het portfoliosysteem in 2025 waarin het bevorderen van de vakbekwaamheid én het bewaken van de naleving van de PE-verplichting centraal staan.

In het aangepaste PE-beleid ligt het accent op de eigen verantwoordelijkheid, professionele ondersteuning en voldoende waarborgen waarmee de NBA kan bijdragen aan het bevorderen van de vakbekwaamheid en kan bewaken of aan de PE-verplichting is voldaan. Dat betekent onder meer: heldere portfoliokaders (richtlijnen voor het vastleggen en beoordelen van PE-portfolio's); praktische ondersteuning voor de ontwikkelthema's per werkveld en zogenoemde ondersteuningsgesprekken als iemand een portfolio heeft ingeleverd dat niet voldoet. Een verplicht onderwerp of een verplichte kennistoets wordt situationeel ingezet, nadat gebleken is dat overige instrumenten niet doeltreffend genoeg zijn of zijn geweest.

Belangrijkste uitgangspunten van het aangepaste PE-beleid:

PE is cruciaal en niet vrijblijvend

PE is essentieel voor het behoud van de professionele kwaliteit. In het nieuwe beroepsprofiel wordt nadrukkelijk ingezet op accountants die een leven lang leren.

Een accountant is autonoom in de inhoudelijke invulling van PE

Accountants bepalen zelf hun leerdoelen en -activiteiten afgestemd op hun professionele praktijksituatie.

De NBA stimuleert, steunt en stuurt

- Door het opstellen van heldere portfoliorichtlijnen;
Duidelijke richtlijnen over invulling, reflectie en beoordeling maken het systeem transparanter en voorspelbaarder. Als lid weet je waar je aan toe bent.
- Door vaststelling van ontwikkelthema's per werkveld geeft de NBA ontwikkelrichtingen aan;
- Door het aanbieden van diverse hulpmiddelen voor de leden, gericht op kennisbevordering, reflectie en het opstellen van het portfolio;
Voorbeelden zijn: format portfolio, good practices, zelfassessments en workshops.
- Door het voeren van ondersteuningsgesprekken;
Individuele gesprekken met accountants bij een oordeel 'voldoet niet' voor het PE-portfolio.

NBA zorgt voor voldoende waarborgen voor bewaking van de naleving van de PE-verplichting

- Door transparant te zijn over beoordeling en toetsing;
Heldere eisen voor het PE-portfolio, werken met een beoordelingsmatrix en inzicht geven in wijze van beoordeling.
- Via gekwalificeerde beoordelaars en onafhankelijke toetsing;
Een toetsorgaan bewaakt de kwaliteit van de beoordeling en de methodiek en de beoordelaars (assessoren) zijn getraind.
- Beoordeling op individueel niveau via steekproefsgewijze controles;
Jaarlijks voert de NBA steekproeven uit; dit betreft in beginsel een aselechte steekproef, maar het bestuur kan ook selecte, risicogerichte steekproeven hanteren.
- Via duidelijke beoordelingsniveaus en het geven van feedback;
Bij 'voldoet niet' wordt er een ondersteuningsgesprek aangeboden.
- Via verplicht onderwerp en kennistoets;
Deze instrumenten worden ingezet als daarvoor specifieke aanleidingen zijn, nadat gebleken is dat overige instrumenten niet doeltreffende genoeg zijn of zijn geweest. Als de kennistoets wordt ingezet, doet de NBA dit onder valide toetscondities.

- En via tuchtklachten als uiterste consequentie.

In onderstaand schema zijn de belangrijkste wijzigingen inzichtelijk gemaakt:

PE-beleid / Nvpe 2019	PE-beleid / Nvpe 2026
Verplichting om jaarlijks in het eerste kwartaal een plan van aanpak op te stellen	Vervallen
	Opgave werkvelden
	Ontwikkelthema's per werkveld
Uitkomst portfoliobeoordeling: - voldoet, of - voor verbetering vatbaar	Uitkomst portfoliobeoordeling: - voldoet, al dan niet met aandachtspunten, of - voldoet niet
Periodiek vaststelling verplicht onderwerp en kennistoets	Terughoudendheid bij vaststelling verplicht onderwerp en kennistoets
	Meer ondersteuning en transparantie (zoals heldere portfoliokaders, heldere beoordelingssystematiek, ondersteuningsgesprek, zelfassessments)

Om het aangepaste PE-beleid uit te kunnen voeren, moeten eerst de vernieuwde Nadere voorschriften permanente educatie worden vastgesteld. Dit heeft geleid tot de nu ter raadpleging voorliggende ontwerp-Nadere voorschriften permanente educatie 2026.

Met deze raadpleging sluit de NBA een proces van ledenparticipatie af. De NBA heeft met diverse gremia zoals de faculties en het LIO-bestuur gesproken. Daarnaast hebben wij met leden gesproken bijvoorbeeld tijdens de Verenigingsconferentie 2024 en 2025 en op de diverse afdelingsbijeenkomsten.

N.B. In de Nadere voorschriften permanente educatie 2026 wordt een nieuw artikel, artikel 7, ingevoerd over de CSRD-compliance-verklaring. De inhoud van dit artikel is al eerder aan de leden voorgelegd in 2024. Daarom maakt dit artikel geen onderdeel uit van deze raadpleging.

3. Raadpleging

Portfolio

In artikel 4 van de Nvpe 2026 is de inhoud van het op te stellen PE-portfolio nader beschreven. Doel hiervan is om meer duidelijkheid voor leden te creëren bij het opstellen van het PE-portfolio. De verplichting om jaarlijks in het eerste kwartaal een plan van aanpak op te stellen, is komen te vervallen.

Vraag:

1. Is het voor jou voldoende duidelijk wat er op hoofdlijnen van je wordt verwacht in het kader van de PE-verplichting? (Bij nee, geef toelichting)

Nieuw artikel 5

Artikel 5 is ingevoegd. In dit artikel worden de ontwikkelthema's geïntroduceerd. De NBA kan voor een periode van drie jaar ontwikkelthema's per werkveld vaststellen. De thema's worden onderbouwd en geconcretiseerd in context, relevantie, competenties en mogelijke leerdoelen. Met het vaststellen van ontwikkelthema's kan de NBA onderwerpen en/of ontwikkelingen met verwachte impact op het beroep extra belichten. Het geeft daarnaast richting aan en ondersteunt de accountant bij diens professionele ontwikkeling.

Accountants bepalen jaarlijks of zij een ontwikkelthema als leerdoel opnemen in hun PE-portfolio. Besluit een accountant een ontwikkelthema niet op te nemen dat jaar, dan licht de accountant dit toe in het PE-portfolio ('pas toe of leg uit'). Een accountant kan ervoor kiezen om de verschillende thema's over meerdere jaren te spreiden.

De ontwikkelthema's bieden accountants meer autonomie en eigen verantwoordelijkheid dan een verplicht PE-onderwerp, terwijl de NBA toch sturing geeft. Het verplichte onderwerp zet de NBA alleen in als de bevordering van de vakbekwaamheid in redelijkheid niet op een andere wijze kan worden bewerkstelligd.

Ontwikkelthema's zijn breed van opzet en voorzien in de behoefte van accountants om enerzijds meer duiding te krijgen over de invulling van PE en anderzijds in te spelen op de eigen verantwoordelijkheid en wens tot differentiatie.

Vragen:

2. Is het voor jou duidelijk wat er op hoofdlijnen van je wordt verwacht ten aanzien van de ontwikkelthema's? (Bij nee, geef toelichting)

3. Is het voor jou duidelijk wat het verschil is tussen de ontwikkelthema's en het verplichte onderwerp? (Bij nee, geef toelichting)

Aangeven werkveld

In artikel 6, derde lid is toegevoegd dat de accountant jaarlijks bij het afgeven van de compliance-verklaring tevens verklaart in welk(e) werkveld(en) de accountant in het voorgaande kalenderjaar werkzaam was.

Voor de definitie van de werkvelden is aansluiting gezocht bij de Verordening op de beroepsprofielen 2025. Leren is maatwerk. Dat betekent dat er ruimte is voor differentiatie. Om hier op een goede manier invulling aan te kunnen geven, is een duidelijke, relevante en herkenbare indeling van accountants belangrijk. De indeling van werkvelden zoals genoemd in de beroepsprofielen is voor PE een bruikbare indeling.

De werkvelden zijn:

- Audit & Assurance
- Samenstel & Advies
- Finance & Control
- Strategie & Bestuur

Omdat uit de Verordening op de beroepsprofielen 2025 volgt dat er naast deze vier nog andere werkvelden denkbaar zijn, wordt een restcategorie 'overig' toegevoegd.

Accountants kunnen, al dan niet gelijktijdig, werkzaam zijn in meerdere werkvelden. Uiteraard zal de NBA de leden nader informeren over de werkvelden. De vastlegging van de werkvelden heeft de NBA onder meer nodig om het PE-portfolio van de accountant te kunnen beoordelen in relatie tot de ontwikkelthema's. Daarnaast kan het werkveld van invloed zijn op de bepaling van de doelgroep van een verplicht kennisgebied of onderwerp. Ook kan het werkveld onderdeel zijn van de risicoanalyse op basis waarvan het bestuur jaarlijks PE-portfolio's opvraagt.

De NBA stelt zich terughoudend op met het opleggen van verplichtingen om bepaalde informatie te verstrekken. De NBA doet dit alleen als dit nodig is voor de uitvoering van haar taken. De compliance-verklaring, de vermelding van het werkveld en het jaarlijks opstellen van een PE-portfolio zijn essentiële elementen in het PE-beleid.

Vragen:

4. Is het voor jou duidelijk waarom je jaarlijks je werkveld(en) moet opgeven?

5. Is het voor jou vanzelfsprekend dat het registreren van je werkveld(en) gekoppeld wordt aan het afgeven van de jaarlijks compliance-verklaring?

Beoordeling 'Voldoet niet'

In artikel 8, tweede lid van de Nvpe 2026 is ten behoeve van de beoordeling van PE-portfolio's naast de kwalificatie 'voldoet' het beoordelingsresultaat 'voldoet niet' toegevoegd. Bij het oordeel 'voldoet' kan de NBA aandachtspunten geven bij wijze van feedback.

De accountant wordt bij het oordeel 'voldoet niet' in de gelegenheid gesteld een nieuw, verbeterd, portfolio in te dienen. Het bestuur biedt leden daarnaast een ondersteuningsgesprek aan indien het portfolio het oordeel 'voldoet niet' krijgt. Het belangrijkste doel van het ondersteuningsgesprek is het lid op weg te helpen om alsnog te kunnen voldoen aan de PE-verplichting.

Als blijkt dat een lid geen of geen verbeterd portfolio heeft opgesteld dat het oordeel 'voldoet' kan dragen, overweegt de NBA of het indienen van een tuchtklacht aangewezen is.

Het oordeel 'voor verbetering vatbaar' komt te vervallen.

Overigens blijft de huidige regeling waarbij het bestuur op verzoek ontheffing van de PE-verplichting kan verlenen, in stand.

Vraag:

6. Is het voor jou duidelijk dat de NBA ook bij een oordeel 'voldoet niet' in de eerste plaats leden wil stimuleren en wil steunen bij de PE-verplichting? (Bij nee, geef toelichting)